

נראדה אור

פרשת תרומה - זכור ימי הפורים תשפ"א

גליין נד שנה ב

באר רבדיק מלעכוויטש קודש

שביבי אור

חג הפורים - מחד גיסא כה הרבה ניתן לכתוב עליו, כמה מצוות וכמה ענינים נקבצים ובאים לתוך יום אחד (- יומיים). אך מאידך גיסא כה קשה לכתוב עליו - כל כולו למעלה מגדרי הדעת - **עד דלא ידע - דייקא**, כיצד אם כן ניתן לצמצמו במילים כתובות...

אך על ענין אחד ודאי ניתן לעורר ולכתוב - **עיצומו ומהותו של יום**, יום הפורים הלא כה עמוס, וביותר בשנה כזו בה ההכנות לשבת בלולים בשמחת הפורים, כך שמדרך העולם בעיצומו של הפורים קשה לפעמים לחוות את היום כראוי, לכן תיאור מוקדם כיצד נראה עיצומו של יום יעזור לנו להגיע מוכנים יותר.

ובכן שח לי פעם אברך יקר בדרך צחות אודות המובא בזוה"ק שיום הפורים נקרא על שם יום הכיפורים שלעתיד לבוא בו עתידים להתענג, ומדוע לא מספיק להשוות את הפורים ליום הכיפורים שבזמן הזה, אלא שיום הכיפורים הנוהג כיום למרות היותו יום קדוש ונורא אך סוף סוף מוכר הוא כבר, אך יום הפורים כל כולו כניסה למעמקי הלב - **למקומות לא מוכרים**.

במסגרת עיסוקי בכתיבת שיחותיו של אדמו"ר שליט"א כותב אני גם שיחות שנאמרו בעריכת השולחן בפורים, ואם בשיחות הנאמרות בשבתות ומועדים מביעים הדברים רעיון - מהלך בעבודת ה', הרי שיחות חג הפורים נשמעים כזעקה פנימית המולבשת במילים - זעקת הלב המבקש לצאת מחשכת הגלות - חשכת היצר, לאורה ושמחה של נועם ה' ודבקות בעבודתו.

כך כאשר זועק אדמו"ר שליט"א ויקרע מרדכי את בגדיו ויצא ברחוב העיר וזעק זעקה גדולה ומרה - מרדכי ואסתר מבקשים להסיר את כל הלבושים, **רבש"ע נעם שוין אראפ אלע לבושים**, רצונו לראות את כל מלכנו ללא כל ההסתרים.

בעומק לבו של כל אחד מאיתנו כבושה זעקה אילמת - זעקה אדירה שאף במילים לא ניתן להביעה, רבש"ע מתי תעלה בתך מבור, הלא ברצונך יכול אתה להאיר לנו ברגע אחד לראות בכבודך, בימות השנה איננו מעיזים להביט באותו עומק הלב, אך בפורים - העת לזעוק: עד מתי נהיה מוקפים בהסתרים רבים ככ"ז!?

עבודה קטנה עדיין נותרה לנו - **שבת זכור** מזכירה לנו למחות את העמלק שבקרבונו, כפי שמבאר אדמו"ר שליט"א שאילו לא נטהר מעט את הלב הרי שבחג הפורים יצאו ממנו עוד כמה דברים החבויים בתוכו יחד עם התשוקה לא-ל חי, במעט הימים שנותרו עלינו א"כ למחות מלבנו ככל האפשר את השייך לקלי' עמלק, כך שביום הפורים תצא מפנימיותו זעקה אחת נקיה וטהורה.

כמה שמחה ושלות הנפש טמונים בזעקה שכזו - זעקה אמיתית מעבר לתחושות של כל השנה, זעקת הלב שבעזרתו יתברך תבוא ישר מפניו להקב"ה, אמן.

דברות קודש

מלחמת עמלק בהכנה לקיום המצוות

שנקראו ראשית, פירש מרן הס"ק מלעכוויטש ז"ע שתכלית בריאת שמים וארץ עבור הראשית, מה שמתחיל היהודי בכל ענין לשמו יתברך, כי הכנה זו שמצד היהודי אשר על ידה מקבל הקדושה מלעילא היא תכלית הבריאה. ולעומת בחי' ראשית שבישראל קיים כח עמלק כמאמר הכתוב (במדבר כד, כ) **'ראשית גויים עמלק'**, אשר הוא עצם מהות הרע ונלחם ברצון העליון שבבריאה. ולכן עיקר מלחמתו אינה על עצם קיום המצוה, אלא על הכנת האדם לעשיית המצוה, אשר זהו עיקר תכלית הבריאה עבור עבודת בני ישראל, ובוה נעשה בהם רושם להיות דבקים בהשם יתברך בפנימיות לבם.

וכדכתיב שאמרו בני ישראל (שמות יז, ז) **'היש ה' בקרבנו אם אין'** ומיד (שם פסוק ח) **'זיבוא עמלק'**, כי הלא אחר הניסים והנפלאות שראו במצרים ובים סוף ודאי לא נסתפקו באמונת הבורא, אלא שהיה בהם ספק על חלק עבודת היהודי בהכנתו באתערותא דלתתא לקדושה הבאה מלעילא, אשר בזה נעשה רושם הדבקות בפנימיות נפשו, וזהו **'היש ה' בקרבנו' - בפנימיות נפשנו** מצד הכנתנו - אם אין, ומיד **'זיבוא עמלק וילחם עם ישראל'**, כי כל מלחמתו היא על ענין זה.

וכנאמר בפרשת מחיית עמלק (דברים כה, יח) **'אשר קרך בדרך'**, כי קיום המצוות עצמם ידע עמלק שאינו יכול לעקור מישראל, כי בכח האבות הקדושים נטבע בעומק נפשם להימשך אחר קיום המצוות, ואף מים רבים לא יוכלו לכבות זאת, אלא שביקש לקררם מהכנתם לקיום המצוה בחיות ובפנימיות שהוא הדרך לקיום המצוה, ויקיימו המצוות בקרירות כמצות אנשים מלומדה, ובנצחונם של ישראל את עמלק הכניעו כחו, ונתברר שהקב"ה שוכן בקרב לבם בכח עבודתם.

ואף המן הרשע מזרע עמלק קטרע על ענין זה באומרו **'שנו עם אחד'** (אסתר ג, ח), ודרשו חז"ל (במדבר רבה ז, יב) **אלקיהם ישן הוא**, היינו שאין קדושתם אלא מצד אתערותא דלעילא ללא שיהא להם חלק בכך על ידי עבודתם באתערותא דלתתא, וממילא חלק האלקות שבקרובם בבחי' תרדמה ללא חיות.

וכאשר צללו מרעת המן נאמר (אסתר ח, יט) **'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר'**, ודרשו חז"ל (מגילה יט) **'אורה זו תורה, שמחה זו יו"ט, ששון זה מילה, ויקר אלו תפילין'**, ולכאורה הרי לא מצינו שלא היו יכולים לקיים מצוות התורה מחמת גזירת המן, ואם כן מה נתחדש במצוות אלו אחר הנס. אלא שעל ידי הכנת קלי' המן והארת הנס נשרש בלבם שדיקא על ידי עבודתם באתערותא דלתתא נחרט בפנימיות נפשם הדבקות בהשם יתברך, ונתעוררו לקיים המצוות מתוך הכנת הלב באופן נעלה יותר, ובוה זכו לחיות חדשה בתורה בשמירת ברי"ק ובמצות תפילין, עד שהרגישו בנפשם שמצוות אלו המה ששון ושמחה וששון ויקר.

המשך בעמוד הבא >>>

'וידבר ה' אל משה לאמר, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי' (כה, א-ג)

במדרש (שמור"ל ג, א) **'הה"ד'** (שה"ש ה, א) **אני ישנה ולבי ער**, אמרה כנסת ישראל **אני ישנה** מן המצוות אבל זכות אבות עומדת לי ולבי ער וכו', **פתחי לי אחותי רעיתי** עד מתי אהיה מתהלך בלא בית **שראשי נמלא טל**, אלא עשו לי מקדש שלא אהיה בחוץ.

ויש לבאר מהו ענין **ישנה מן המצוות**, ומהו שנאמר כלפי הקב"ה **שלא אחיה בחוץ**.

תכלית בנין המשכן הוא גילוי אהבת ה' לעמו שחפץ

בעבודת בני ישראל

איתא באלשיך הק' על הפסוק (שיר השירים ג, ט) **אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים**. שמורה הכתוב על בנין המשכן **אפריון עשה לו המלך שלמה** - הקב"ה מלך שהשלום שלו, ותמה הכתוב על בנין המשכן - **עמודיו עשה כסף וגו'**, וכי נצרך השם יתברך לכסף זהב וארגמן, הלא לי הכסף ולי הזהב נאום ה', אלא שכל תכלית המשכן הוא תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, שבו מראה הקב"ה אהבתו לעם קרובו.

ויש לבאר שאם כן לכאורה היה די בכך שיוקם המשכן באופן רוחני ובאתערותא דלעילא על ידי הקב"ה אשר בזה היה מראה אהבתו לישראל, ומדוע הטריח הקב"ה את ישראל לתת ממנו לבנין המשכן ולהתייגע בהקמתו.

וביאור הענין כי הבורא יתברך עלה ברצונו לברוא העולם בשביל ישראל, וברוב טובו קבע סדר הבריאה באופן של **תנו עוז לאלקים** (תהלים סח, לה) וכדאיתא בחז"ל **ישראל נותנים כח בפמליא של מעלה, ועל ידי עבודתם באתערותא דלתתא נמשך עליהם השראת השכינה וקדושה מלעילא, וענין זה מורה על גודל אהבת השם יתברך לישראל, אשר בגודל אהבתו אותם חפץ בעבודתם ומתענג בה, עד אשר מתנהג עמם באופן זה שתבוא עליהם הקדושה בכח התענוג שמעוררים למעלה בעבודתם, וזהו ענין ההכנה למצוה וקודם חג ומועד, כי על ידי ההכנה יזכה היהודי לקבל קדושת המצוה והארת הזמן.**

מצוה הנעשית מתוך הכנה ורושה נשאר

הפרש גדול יש בין המכין עצמו לקיים המצוה בחיות ובפנימיות, לבין המקיימה כמצות אנשים מלומדה ללא הכנה, כי אף שבעת קיום המצוה ודאי נמשך על היהודי קדושה ואור, אמנם המקיימה ללא הכנת הלב מקודם אין נשאר בו רושם אחר קיום המצוה, אבל המכין לבו ונפשו לקיים המצוה בחיות פנימית, זוכה שתבוא קדושת המצוה בפנימיות נפשו ותעמוד בו לימים רבים, כי כן קבע הבורא יתברך בסדר ההנהגה שתבוא הקדושה בנפשות ישראל דוקא על ידי עבודתם, ורצון זה אשר רוצה השם יתברך בעבודתם הוא **עצם דבקותם בהשם יתברך**.

'ראשית' הוא ההכנה בפנימיות הלב ובה נלחם עמלק

ועל זה אמרו חז"ל (ויקרא רבה לו) 'בראשית - בשביל ישראל

מהות המקדש להראות חיבת השם יתברך לתשוקת הלב של ישראל

וזהו ענין בית המקדש שהוא מקום להשראת השכינה, וממנו נמשך השראת השכינה בתוך כל אחד ואחד מישראל, וכדברי האלשיך הק' שמהות המקדש הוא גילוי אהבת ה' לעמו - תוכו רצוף אהבה בנות ירושלים, ולכך לא היה די בבנין המשכן באתערותא דלעילא, כי עיקר גילוי אהבת ה' לעם קרובו הוא בהראותו שחפץ בעבודתם ומתענג בה, ולכן משפיע בהם קדושתו דייקא על ידי הכנתם. ולזאת צוה השם יתברך שיתנו ישראל תרומתם לבנין המשכן וייתגונו בהקמתו, כי דייקא על ידי הכנה זו אשר נעשתה מתוך תשוקת הלב להשם יתברך זכו להמשיך השראת השכינה בתוכם, ובה נגלה אהבת עולם אשר השם יתברך אוהבם.

וזהו ביאור המדרש 'אמרה כנסת ישראל אני ישנה מן המצוות' - כי נדמה היה בעיניהם שאינם מקיימים המצוות בהכנת הלב וחיות פנימית, וממילא אין הקדושה שורה בלבם אלא באתערותא דלעילא, שהוא מכה האבות הק' שהטביעו בזרעם אחריהם להיות לבם נמשך לקיום המצוות, - אבל זכות אבותי עומד לי ולבי ער, ונחסר בהם עיקר הדבקות בהשם יתברך בפנימיות נפשם, שהוא על ידי אתערותא דלתתא, כענין שאמר המן אללקים ישן הוא ח'ו'. 'פתחי לי אחותי רעיתי, עד מתי אהיה מתהלך בלא בית, כשיאש נמלא טל', כי על ידי שיתנו ישראל נדבתם לבנין המשכן מתוך תשוקה להשם יתברך, ימשיכו בפנימיות נפשם השראת השכינה אשר תבוא על ידי הכנתם ועבודתם, 'אלא עשו לי מקדש שלא אהיה בחוץ', כי על ידי הכנתם בבנין המשכן ובכל קיום המצוות לעשותם בלב נכון, יזכו שלא ישכון בהם השם יתברך בבחי' חוץ אלא בפנימיות הלב, כי ההכנה שמקודם קובעת את האור והקדושה בפנימיות נפשות ישראל.

ועתה שעומדים אנחנו סמוך ונראה לימי הפורים הבעל"ט עלינו לעשות הכנה דרבה ביגיעת התורה ובכל עניני העבודה, בכדי שתבוא קדושת היום בפנימיות נפשנו, ולמען תעמוד בנו לימים רבים.

[רעיון דרעיין תרומה - זכור תשס"א]

קטע זה נשמט בטעות בגילוי הקודם מעמודי אור לתולדות הרה"ק ר' לייב שרה"ם ובה עתה:

כרע שכב כארי

תקנ"א - רבי לייב נוסע כהרגלו להסתופף בצילו הקדוש של הרה"ק מקארץ ביום הכיפורים, במוצאי נגש הוא אל רבי פינחס לקבל ברכת השנה, כגון הרה"ק את דלת חדרו ושהה שם ביחידות עם רבי לייב איזה זמן, לאחמ"כ יצאו שניהם ועיני רבי פינחס וזלגות דמעות באומרו לרבי לייב 'מה אעשה שרצונכם להיות תחלה' והאנשים אשר עמם בבית לא הבינו את הנעשה, אבל במוצאי השנה כשנסתלק רבינו לבע"ב ד' אדר והרה"ק מקארץ ב' באלול, הבינו הכל למפרע את כוונת קדשו.

בסוף ימיו התיישב בעיר יאטשליקאו אשר בפאדאליע, והקיסר האוסטרי נסע פעם בגלילות העיר, כל הנסיעה עברה בקשיים מרובים, לגלגל אחר לגלגל נשברו והסוסים התפרעו, עד שסמך לנעויה התהפכה כל כרכרת הקיסר ונשבר, הקיסר במו יאושו זעק, לייב עשה לי זאת ואלך לבקר, יודע אני שאמות מזה אך גם הוא ימות. כשהגיע לביתו של רבינו לא היה באתו זמן בביתו, אמר הקיסר לבני הבית 'תגידו ללייב שאיני יכול עוד לסבול הצרות שעושה לי והנני הולך למות, אבל גם הוא לא יחיה'. [אמנם יצויין לליקוטי שושנים - סאווראן שם מתואר סדר הסתלקותו של הרה"ק מסאווראן, ובתוך הדברים אמר הרה"ק לבנו רבי שלמה שמי שעשה המעשים לקיסר האוסטרי היה הרה"ק ר' חיים מקראסנא, ולא כמו שחושבים העולם שהיה זה רבינו].

כשחזר רבינו לביתו הרגיש מיד בטומאה ויועק זעקה גדולה שכבר נכנסה הטומאה אל ביתו, מיד קרא לאנשי שלומו ציונים על סדרי הלוייה שיהיה באופן הפשטו ביניהם ויקברוהו ללא שום כבוד, ביום ד' אדר התחיל לדבר מגודל קדושת המגן אברהם' ואמר ע"י איז א אמתער' גאון, א אמתער' מקובל, א אמתער' צדיק' ובהאי מילין נתקטר בהאי קטירא.

ספיר הרה"ק מהר"י מנעשכין שרבי לייב לווה מאיש אחד הון רב לזמן פירעון קצוב, ובתוך הזמן נסתלק רבי לייב. כשהגיע זמן הפירעון, הלך היהודי לצינו של רבינו ובהו וטען מה אעשה עכשיו, יצאה פיסת יד המציון ונתנה את כל סכום ההלוואה וסיים הרה"ק בלעז: גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהם.

{ עמודי אור }

הרה"ק רבי לייבוש מבערז'אן ז"ע

י' אדר הראשון תרפ"ט

ואלפי אלפים מבני העיר וגלילותיה הסתופפו בצילו. עיניו צפו למרחקים, סיפר אחד המסתופפים בצילו שהיה לו ידיד שהיה גם הוא מאנשי הרה"ק מבערז'אן, שנסע לגור באמריקה, מצב היהדות שם באותם שנים היה כידוע חלש עד מאד רח"ל. ע"כ התנגד רבי לייבוש בכל תוקף שישעו אנשי שלומו לדור שם. יהודי זה נסע לגור בארה"ב ולא הגיד לרבו מאומה, לאחר זמן שלח הלה בידי אחד מידידיו קוויטעל עם פ"ג שימסרם לרבו הק' ללא ציון מקום מגוריו, לכשסמר לרבי לייבוש את הפתקאות שלו ושל ידידו לקח את הקוויטעל והפ"ג שלו, ואילו על של רעו האמריקאי לא העיף מבט, ויהי לפלא.

פעם אחת נחלתה כלתו - אשת בנו ר' אהרן והגיעה לידי סכנה, עד כדי שהרופא שטיפל בה אמר שכבר אפסה תקווה ע"פ דרך הטבע. הלכה חמותה הרבנית אל בעלה בבקשה שיתפלל עליה שתחזור לאינתה, וצעקה לו 'שרה'לע אל געפערליך' היינו שצריכה לרחמי שמים מרובים, ורבינו משיב לה 'יא איך ווייס אז שרה'לע איז עהרליך'... וכך נשנה הדבר ואף נשלש, הרבנית אומרת 'ג'עפערליך' והוא משיבה 'עהרליך'... בפעם השלישית אמר, 'יא איך זי איז עהרליך, זי וועט א"י"ה האבן א רפואה שלמה - אכן, יראה היא ויהיה לה רפואה שלמה! ומיד נגש לארון הקודש ורשם עם גיר את שמה ושם אמה, ואכן החל מאותו עת החל להשתפר מצבה עד שהחלימה כליל ממחלתה, כשראה זאת הרופא קרא בהתפעלות 'רק האדון הגדול הושיע כאן'.

קדוש יאמר לו

קדושתו ופרישותו עד אין שיעור, ומעולם התנור מאכילת כל דברי מותרות ואף תבע והדריך את חסידיו להתנזרות מוחלטת מאכילת מותרות, סיפר כ"ק האדמו"ר בעל דברי יציב מקלויזנבורג זצוק"ל שבנערותו אכל פעם סוכריה וראה זאת רבינו, פנה רבינו בטרוניה אל אביו הגה"ק מרודניק מדוע אינו מחנך את בנו להימנע מאכילת מותרות, ואכן מאז נמנע הגה"ק מקלויזנבורג מאכילת דברים מעין אלו.

כן ספרו נכודותיו, שמעולם לא הרים את עיניו להביט בהם, אפילו כשכבאו להתברך מפיו לפני חופתם. אף אמו הצדקנית כשראתה את שגב פרישותו אמרה לו, חוששני שתוכל לגדל בביתך רק בנים ולא בנות, כי לא תאבה להביט בהם, ולפלא הוא שנים התקיים זאת ברבינו, חמש בנים היו לו ולא היו לו בנות כלל.

כל ימי חייו היתה עבודתו בביטול מוחלט לרצונו ית"ש, ואף כששיכר רח"ל על פניו את בנו הגה"צ ר' אהרן [לימים חותנו של כ"ק האדמו"ר מקולוב - חו"ז של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א] היה זה ביום הפורים שנת תרפ"ה, והיה ר' אהרן מוטל במיטתו חולה אנוש, אביו הק' הבין ששעותיו ספורים, וברצותו לקיים את מצוות היום כראוי, הקדים מאד בתפילתו לנץ החמה ומיהר באמירת הקרוב"ץ וקריאת המגילה בכדי שיספיק קודם הסתלקותו בנו, ועוד הספיק לקיים מצוות היום במשתה ושמחה ומתנות לאביונים, והקול נשמע שנסתלק ר' אהרן לגנוז"מ, אז ראו ביתו שאת את רוב גודלו כשלא הוציא רבינו הגה מפיו משך כל יום הפורים משום גודל קדושתו ועזו היום. כל זאת לאחר ששיכל את בנו הבכור מספר שנים קודם לכן.

יהיה כי זקן - ערוב ימי והסתלקותו

בערוב ימי ציוו הרופאים שלמען חיזוק גופו, טעם ענבים מיד עם קומו בבוקר בכדי שגופו יוכל להתחזק. ואכן, היה אוכל מידי יום את הענבים, אבל בחג הסוכות האחרון לחייו, בה לא התאפשר לו לישון בסוכה מפני סכנת הקור, לא אבה בשום אופן לאכול מחוץ לסוכה וכל ימי הסוכות נמנע מאכול אפי' משהו עד שהגיע לסוכה. הסתלקותו היתה בלעמעברג ורצו בניו להעבירו לבערז'אן - מקום מנוחת אבותיו, ולפלא היה שלמרות שמשך כל ימי החורף לא נעו הרכבות על מסילותיהם מפני הקור והשלגים, איז בשנה זו הקדימו השלגים להפשיר, ובאותו יום - י"א אדר א' היה היום הראשון בה הרכבת נסעה, דבר שלא אירע זה עשרות בשנים.

בערז'אן, תרי"א. ביתו של הרה"ק ר' משולם שרגא פייבוש [בעמח"ס 'שפת אמת'] התמלא אורה, בהולדת הבן השני לזוגתו, בת הרה"ק ר' אשר ישעי', חתן הרה"ק מראפשיץ, ויקרא שמו בישראל 'אברהם זרח אריה יהודה לייבוש'.

'רצוני לשמוע ממך דברי חידושים בתורת ד', כי מה תעשה שיהיה עת שעם ד' ירצו לשמוע ממך איזה דברי תורה, בלשון מלאת הוד זו, פנה אליו אביו הק' עוד כשטל ילדות נסוכה עליו, ברצותו להכין את נפשו ורוחו להיות 'ראש בני ישראל' רבם ומאורם של רבים וטובים מבני ישראל, זאת למרות היותו צעיר ילדיו של אביו.

בתגונו לפרקו נשא את הרבנית הצדקת מרת שלאמצאי בת הרה"ק ר' יואל משאץ בן הרה"ק ר' חיים מסאטינוב בן הרה"ק ר' יוסף מיאמפלא, וחתן הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן, אחר נישואיו נותר להתגורר סמוך על שולחן אביו בעוסקו בתורה ועבודה ביגיעה עצומה יומם ולילה, בערגה וזכרו החסידים בעבודתו בקודש בתפילתו בימי קדם אלו, שעות ע"ג שעות בדקות עצומה עמד הוא בתפלתו, כשאינו שת ליבו לנעשה סביבו. כמו"כ מינוהו אביו לאחראי בשליחותו על תיקוני 'חומות העיר' - כל ענייני העמדת הדת על תלה בעיר כשאת מלאכתו ביצע במסירות נאמנה, עדויות רבות נשמעו על היותו מטפס ועולה בימות החורף הקרים לבדוק את אוצרות מה הגשמים בתנאים לא קלים ואעפ"כ ביצע מלאכת ד' נאמנה.

מעשה נפלא מסופר בענין זה: באחת המקוואות שבדק, הוצרך להכניס גופו במי המקווה הקרים ע"מ לבדוק את כשרותה, הבדיקה ארכה זמן ממושך וכתוצאה מכך נחלה בדלקת ראות, מחלה שהסבה לו יסורים נוראים, ואפילו החל לחשוש לחייו, באותו פרק זמן שדך רבינו את אחד מצאצאי הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב, והתחבט בעצמו היאך יקבל דמי שדכנות, כי לתבוע דמי שדכנות מהרה"ק, לא ההין וידע שבאם לא יתבע - לא יקבל, פנה אפוא לאביו בבקשת עצה כיצד יעשה, יעץ לו אביו שבהגיע זמן החתונה יסע להשתתף ויבקש את ברכת הרה"ק למחלת הראות ממנה סבל, ואכן עשה כך ובירכו הרה"ק, כשסיפר רבינו את המעשה, אמר 'מיד ששהלכתי מהחופה הרגשתי שהרה"ק מזידיטשוב לוקח ממני את המחלה כמשחל ביניאת מחלבה'.

ובא השמש זורה השמש

לא ארכו ימי שלוותו של רבינו, כבר בשנת תרל"ד בהיותו כבן כ"ג נסתלק אביו הק' בפתע פתאום לשמי מעל למגירת לב המוני החסידים האבלים וההמומים, שידעו היטיב את רצונו של רבם למנות אחריו את בנו הק' - רבינו זי"ע, ע"כ הפצירו בו החסידים לקבל עליו את אדרת ההנהגה, אבל רבינו מיאן לזה בכל תוקף, רק הסכים לקבל הקוויטעל' של צאן מרעיתו ולהעבירם לרה"ק מצאנו אליו היה מקושר בכל נימי נפשו, אבל כשהגיע לרה"ק מצאנו עם הקוויטעל'ן סירב לקחת אבת ממנו באומרו 'כשאביכם היה בעוה"ז היה הוא רבי, עכשיו נהיה אנחנו רביס', וכז' כאמור, כשהוא כבר עשרים והרה"ק מצאנו היה כבר זקן מופלג ומגדולי צדיקי הדור!

הרה"ק מצאנו אף הראה לו חביבות יתירה והדריכו היאך להתפלל על עמו בית ישראל ולהמשיך ישועות - דבר נדיר למודי, 'וכמו שאמר אדמו"ר הקדוש מסאנץ בשעה שבאתי אליו לסמיכה אחר פטירת אאמור, אמר לי בזה הלשון, כשיבואו לפניכם להתפלל עבורם לא תתפללו מחמת המעות שיתן, רק תרחמו עליהם ברחמנות ותתפללו עליהם ויושעו' (אמרי יהודה, בא תרפ"א)

לאחר שיצא רבי לייבוש מהיכלו של הרה"ק מצאנו פנתה אליו הרבנית ואמרה שראתה כבר הרבה סמיכות, אבל כזאת לא ראיתי... כשחזר לביתו אשר בבערז'אן כבר היה שם פ"ג ששלחה הרבנית מצאנו במברק.

אמנם אנשי הרבים של אביו לא אמרו נושא ואט אט החל להנהיג את עדתו ברמה, כשהמוני בית ישראל נוהרים אליו לשמוע דבר ד' ולהנות ממנו עצה ותושיה, לשיא הגיע ימי הנהגתו בעת המוטו מוסדי עולם - תקופת המלחמה העולמית הראשונה כשעבר לגור בעיר הגדולה - לעמבערג

דברות קודש במשתה היין תשס"ט

לשלוות העצומה שהיתה שם. ובחז"ל איתא (שם) 'כרצון איש ואיש' (אסתר ט, ט), כרצון מרדכי והמן, מרדכי דכתיב 'איש יהודי', המן דכתיב 'איש צר ואויב', והכונה שהכל תלוי ברצון האדם, כרצון איש ואיש – פחד נורא – האדם רוצה ומחליט כיצד להעמיד את מצאיתו – איש יהודי או ח"ו איש צר ואויב, ואם רוצה יכול ליהפך מאיש צר ואויב לאיש יהודי.

ובאותו זמן שנתחברו ישראל לעומק השפלות אמר מרדכי לאסתר לבוא אל המלך להתחנן לו, השיבה לו אסתר 'כל עבדי המלך וגו' אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד אשר ישיט לו המלך את שרביט הזהב ויהי ואני לא נקראתי לבוא אל המלך' וגו', כי רצו מרדכי לאסתר לעורר בתוקף ההסתר בח"ו שרביט הזהב שהוא החיבור הנצחי בין הש"ת ובני ישראל, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו, כי בישראל יש צדיקים שדבוקים תמיד בהש"ת, וכדאיתא במדרש (רות רבא ד, ד, א) שהצדיקים דומים לבוראם שמתנהגים במידותיו מה הוא רחום וכו', וכיון שנפלו ישראל למצב שפל כ"כ הסכימו משמים שינצלו ויתקיימו הצדיקים כמרדכי ואסתר, וזהו 'שרביט הזהב אשר בידו', הצדיקים הנמצאים ביד המלך – הדבוקים תמיד בהש"ת.

'ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט', אסתר מורה על השכינה הק' ונשמות ישראל, והשכינה אינה מסכימה לכך שינצלו רק הצדיקים, דכתיב (שמואל ב' יד, יד) 'לבלתי ידח ממנו נידח, אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' (דברים ל, ד), שהרי חלק ה' עמו, ומה יהא עם חלק זה – למענך למענך עשה, אין זה כבודו ית' שינצלו רק הצדיקים, כיון שכל יהודי – אפילו השפל ביותר הוא חלק ה' אזי אם ינצלו רק הצדיקים יתחלל ח"ו כבודו ית' – עשה למען שמך.

ולכן ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט – בקצה הרחוק ביותר מהמלך, כי עוררה את שרביט הזהב – החיבור להש"ת אפילו של כל יהודי באשר הוא, ראש השרביט – קצה השמים, ואפילו שיש יקבצך ה' אלךך משם דייקא, וכפי שאמרו הצדיקים שיש לדאוג לתיקון לכל יהודי, כך אסתר אינה מסכימה לעתה אלא בראש השרביט, ואזי היה ליהודים היתה אורה – זו תורה, כי כל יהודי באשר הוא מחובר בהש"ת ע"י התורה.

'ותכתוב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף' (אסתר ט, ט), כל התקיפות של יהודי בעבודתו תלוי ביום זה, וכמאמר מדרש הלכותיו שער 'הלכות לבני האדם גבורותיו, שיש להודיע ליהודי את הכוחות העצומים שיש בו, ואסתר המלכה ע"י ותגע בראש השרביט חטטה יחד עם מרדכי הצדיק בלב כל איש יהודי ידיעה ברורה שיש בו כוחות עצומים של חיבור בהש"ת בכל מצב שהוא, וזהו מראש ועד סוף יש לך סימן, מראש המדרגות ועד עומק השפלות יש סימן ואות בכל איש יהודי שהוא חלק ממנו ית', וכך עלינו לזקוק להש"ת – עד מתי עוד נהיה בעומק השפלות, הקם משפלות ראש ממלכת, הלא אין הכל תלוי אלא בברצונו ית', ובאם ירצה הש"ת יהא לכל יהודי חיבור ואחיה בשרביט.

גודל מעלת בני ישראל בעמידתם בניסיונות

'א-ל נערץ בסוד קדושים אופנים ואישים וחיות ותרשישים'. בפסוק כתיב 'קעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל' (במדבר כג, כג), והיינו שבזמן דלעתיד יהא מחיצת ישראל לפנים ממלאכי השרת, והמלאכים ישאלו את ישראל מה פעל א-ל, כי נשמות ישראל מעולם הבריאה והמלאכים מיצירה, המלאכים אמנם עושים באימה ובריאה רצון קונם, אבל ישראל הרי עומדים בניסיונות, וכדכתיב 'ויראו בני האלהים את בנות האדם' (בראשית ו, ב), כאשר ירדו המלאכים לעוה"ז למצב של נסיונות נפלו לגמרי, אבל ישראל עומדים כבר כ"כ הרבה שנים במצב של נסיונות.

'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא' (דברים לא, יח) – מלאך לא היה יכול לעמוד בניסיונות שעומדים קעת עם בני ישראל בגשמיית וברוחניות, 'אני ה' לא שנית ואמת בני יעקב לא כליתם' (מלאכי ג, ג), מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה – אפילו כל אומות העולם עם כל הנסיונות שקיימים לא יוכלו לכבות את האהבה, עמו עוז המשל ופחד – המשל ופחד קאי על מיכאל וגבריאל (ע"י ב"ר יב, ח), הם לא היו יכולים לעמוד בניסיונות שעומדים בני ישראל, שמתגברים בכל המצבים ואינם רוצים מאומה כי אם להתייעב בתורה ולידבק בה.

איתא בחז"ל (שבת פה, פ) 'קיימו וקבלו היהודים', קיימו מה שקבלו כבר, בקבלת התורה זכו ישראל לומר נעשה ונשמע שהוא לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, היינו שזכו לדרגת

תמצא, אם יהודי מוסר הכל להש"ת בדרישה אמיתית להתחבר להש"ת, זוכה בזה 'ודעת אלקים תמצא' לדעת וחיבור ליחודו ואחדותו ית' ולדברים שבקדושה, ולא להיות מחובר לבלבדי העוה"ז ותאוותיו, רק 'לעשות רצונך אלקי חפצתי', וזהו ע"י שמבטל דעתו ומוסר מודעה שאינו רוצה שום חיבור לעוה"ז, ואף בשעה שעוסק בענייני העולם אינו רוצה להתחבר אליהם.

וזהו מאמר אסתר 'לדעת מה זה ועל מה זה', מה מורה על הגלות, כדאיתא מהארי"ז 'ל' (פ"ח שער חג המצות פ"ח) 'תם מה הוא אומר מה זאת' – מתי יתחבר בח"ו מה עם בח"ו זאת, מה מורה על דבר שנמצא בהסתר והאדם שואל מה הוא כי אינו רואה זאת בהירות, זאת הוא בח"ו גילוי שמראה וברב באצבע, ולעתידי יתחבר בח"ו מה עם בח"ו זאת שיוכלו להראות מציאות הבורא בכל הסתרות העוה"ז, וע"ז אמרה אסתר לדעת מה – שיזכר ישראל לדעת וחיבור בהש"ת בדרגה נעלה כ"כ עד שיתהפך מבחי' מה לבחי' זה, שכבר לא יהא הסתר בח"ו 'מה' רק 'זה' בגילוי עצום.

ואמרה ב' פעמים זה – מה זה ועל מה זה, כי בקשה להמשיך את האהבה של לעתידי שיהא גילוי ב' פעמים זה – הנה אלקינו זה, זה ה' קוינו לו, וכמאמרם ז"ל (פסחים ג, א) 'לא כהעוה"ז העוה"ב, בעוה"ז על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות וכו', אבל לעוה"ב כולו הטוב והמטיב, כי כל בח"ו מה יתהפך לבחי' זה, בגילוי כבודו ית' לעין כל, והארה זו מאירה בכל מרדכי ואתה בכל שנה ביום הפורים.

ישועת ד' ללא שום השתדלות פוריים

איתא בגמ' (מגילה טו, ט) מה ראתה אסתר שזימנה את המן לסעודה, שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך. אחות מלשון חיבור כמאמר הכתוב 'וחבורת אשה אל אחותה' (שמות כג, א), כי באותו זמן היו ישראל במצב שפל מאד, וכדברי חז"ל (חולין קלט, א) אסתר מן התורה מנין 'ואנכי הסתר אסתיר פני' (דברים לא, יח), ואף במצב של הסתר גדול כ"כ, יש לדעת שאין לתלות תקוה בשום חיבור לענין הנוגע להשתדלות טבעית, שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך, כי אם היו ישראל סומכים על החיבור שיש להם בבית המלך, לא היה נעשה נס הפורים, לכן הזמינה את המן לסעודה, כדי שתהא תפלתם להש"ת בכל לבם.

'ולוי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם' (תהלים קכד, ב), איתא בגמרא (מגילה יא, א) שקא על גזירת המן שהיה אדם ולא מלך, ובאותו זמן היה לישראל להתחזק שלא לשים תקוותם בשום ענין – ולוי ה' שהיה לנו, ללא שום חיבור ואחות בבית המלך ובכל ענין גשמי.

בעת שירת 'כל ברוא מעלה':

בנס פורים נתגלית אהבתו יתברך לכל איש ישראל עד לנשמה הנמוכה ביותר

'מראש ועד סוף יש לך סימן.'

'וישט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט' (אסתר ה, א), איתא מהרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע ששרביט יש בו שני קצוות, קצה אחד שאוחז המלך בידו והקצה השני אשר מושיט לרואי פניו, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו, שרצה להראות לה חביבות והושיט לה את קצה השרביט אשר מחזיק בדרך כלל בידו ולא את הקצה שמושיט לאנשים, 'ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט', כי נתייראה מחביבותו ולכן נתקרבה עד אליו ונגעה בראש השרביט כאחד האדם.

ויתכן לומר ככוונת דיבורים אלו, שרביט הזהב מורה על החיבור שבין הש"ת ועמו ישראל, אתה אחד ושמןך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וכדאיתא בתוס' (חגיגה ג, ד"ה ומי) שלשה מעידין זה על זה. וזהו תכלית הבריאה בשביל התורה ובשביל ישראל שנקרא ארשית, וכנגד זה יש 'ארשית גויים עמלק' (במדבר כד, כ), שאינו מניח לאותו חיבור, כמאמר הכתוב (דברים ל, ט) 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', כביכול כאדם שאוחז צד אחד של החבל וחבירו אוחז בצד השני, וחיבור זה הוא חיבור פנימי – קשר של קיימא שא"א שיתנתק לעולם, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא יטפווה.

ובאותו זמן היו ישראל בשפלות עצומה, שהשתחוו לצלם ונהגו מסעותיה של אורח רשע, ואף שהיה במשתה 'ואתה כדת' (אסתר א, ט) ואמרו חז"ל (מגילה יב, א) 'אם תבקשה מהי אפילו חולין וכו', בכל זאת נהגו מהסעודה והיו מחוברים

בכדי להכניס את הקורא לאוירה העילאית בעת השולחן הטהור בהם נאמרו הדברים השארנו אותם כמעט ככתבם וכלשונם.

אחרי שירת 'לעשות רצונך אלקי חפצתי':

בימי הפורים מתגלה כי הרצון הוא המציאות האמתית של כל רצונו

ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

כתיב 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו' (שמות יד, טו), ידועים דברי הזוה"ק מה תצעק אלי בעתיקא תליא מילתא (בשלח נב), היינו שיש למעלה עולם הנקרא עתיק שהוא בח"ו הרצון העליון, ובעת שנתגלה רצון מהש"ת נשפעים רחמינו אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי, כי הרצון הוא למעלה מטעם ודעת – אין טעם ברצון.

ובימי מרדכי ואסתר נתעורר אותו רצון, וכפי שסובבו משמים שיאמרו על מרדכי 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו' (אסתר ו, ט), כי נתגלה רצונו יתברך בח"ו עתיקא תליא מילתא, וכמאמר הכתוב 'כי רוצה ה' בעמו' (תהלים קמט, ד), וכשנתגלה רצון זה שלמעלה מכל השגה, אע"פ שהיו ישראל במצב שפל כדאיתא בחז"ל שהשתחוו לצלם (מגילה יב, א), מ"מ ע"י אותו רצון נתגלה שלא עשה אלא לפנים, כי ע"י גילוי הרצון – כי רוצה ה' בעמו, נתגלה הרצון הפנימי שבישראל – לעשות רצונך אלקי חפצתי, וכל הענינים האחרים אינם רצונם האמיתי הפנימי, ובכל שנה ושנה ביום הפורים מביט כביכול הש"ת במציאות האמתית של איש יהודי ורואה רצונו האמיתי ללא כל לבוש והסתר, וע"ז מתגלה הרצון העליון שרוצה בו ה' אע"פ שכלפי חוץ אינו הגון ואינו כדאי.

אחר זמר 'הפורנו':

האור העצום שמתגלה בימי הפורים

אור דלעתידי לעומת אור דקריעת ים סוף

'מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה א-ל ענו ואמרו'. איתא בחז"ל (מכילתא מסכתא דשירה פרק ג') שבקריעת ים סוף אפילו שפחה אמרה זה א-ל, היינו שראו בבירור שהש"ת המציאות הגשמיית שמראים עליה באצבע, באמת הוא השפ"ת – זה – א-ל, הכל הוא מלכות ה' – ה' 'מלך לעולם ועד. עוד איתא במכילתא (שם) כי בים סוף אמרו פעם אחת זה – זה – א-ל, אבל לעתידי לבוא יאמרו פעמיים זה – 'ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו' (שעי' כה, ט).

ביאור הדברים שבקריעת ים סוף זכו לגילוי עצום שהראו כביכול באצבע על גילוי כבודו ית', אמנם כל אשר זכו ביציאת מצרים במורא גדול לא גילוי שכינה, אלא מה שזכו בקריעת ים סוף, עדיין הוא כאין וכאפס לגבי ונגלה כבוד ה' שהיא לעתידי, וכדכתיב 'הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ צפון ומכל הארצות אשר הדיחם שמה' (ירמיהו טו, יד), וממילא הגילוי שהיה בקריעת ים סוף הוא פעם אחת 'זה', שהוא גילוי לגבי ההסתר שהיה מקודם, והגילוי שלעתידי הוא פעמיים 'זה', כי הגילוי שהיה בקריעת ים סוף שהוא פעם אחת 'זה' הוא כהסתר לגבי הגילוי דלעתידי, כאשר יתגלה לעין כל בשלמות שבכל העולם הנראה לעינינו אין שום מציאות מבלעדי ית'.

אור ימי הפורים הוא אור דלעתידי

ובימי הפורים נגלה אור זה מעין דלעתידי, וכפי שפירשנו כבר מאמרם ז"ל כל המועדים כטלים ימי הפורים אינם בטלים (מדרש שוה"ט משל ט, א), כי כל המועדים לא יא בהם ממשות ויהיו כנר לגבי אבוקה לגבי האור הגדול שיתגלה לעתידי, אבל אור הפורים הוא מעין ההארה דלעתידי, שביום זה מתגלה שלא קיים טבע כלל ולא קיימים לבושים, והכל אינו אלא 'ונגלה כבוד ה' ', וממילא לא יתבטל אור הפורים לעתידי כי אור זה הוא עצמו גילוי מהאור דלעתידי.

עד דלא ידע – חיבור לרוחניות שמבטל את החיבור לעוה"ז וזהו הנאמר במגילה 'ותקרא אסתר להתחנן ונתצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה' (אסתר ה, ה), לדעת – הוא הדעת הנשפע בפורים מעין דלעתידי, ע"י חייב איניש לבסומי כפוריא עד דלא ידע (מגילה ז), דעת הוא מלשון חיבור, כלומר שמוסר יהודי להש"ת כל חיבור שיש בו לעולם הזה, וע"ז אמרו חז"ל (עירובין סה, א) כל המתפתה ביינו יש בו מדה קונו, כבישתי היין מוסרים הדעת להש"ת וזוכים בו לדעת חדשה מהש"ת, כמאמר הכתוב (משל ב, ד, ג) 'אם תבקשה כספך וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' ודעת אלקים

